

A black and white photograph of a young man with short dark hair, wearing a dark jacket, leaning on a metal railing on a balcony. He is looking out over a cityscape with buildings and a clear sky. The image is partially obscured by text.

(PARK)
STADSDELS UTVECKLING
MED SOCIOTOPKARTAN

HELENA STRANDGREN 2009 KANDIDATARBETE
INSTITUTIONEN FÖR STAD OCH LAND
LANDSKAPSARKITEKTPROGRAMMET SLU ULTUNA UPPSALA

SLU, SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET, KANDIDATARBETE PROJEKT I LANDSKAPSPLANERING
15 HP LANDSKAPSARKITEKTPROGRAMMET VID INSTITUTIONEN FÖR STAD OCH LAND ULTUNA
EX0285

© HELENA STRANDGREN UPPSALA 2009

TITEL: STADSDELS- OCH PARKUTVECKLING MED SOCIOTOPKARTAN

TITLE IN ENGLISH: DISTRICT AND PARK DEVELOPMENT WITH THE SOCIOTOP MAP

HANDLEDARE: TUULA ERIKSSON, INSTITUTIONEN FÖR STAD OCH LAND SLU

EXAMINATOR: PER BERG, INSTITUTIONEN FÖR STAD OCH LAND SLU

ONLINE PUBLICATION OF THIS WORK: [HTTP://EPSILON.SLU.SE](http://epsilon.slu.se)

ÄMNESORD: LANDSKAPSPLANERING, SOCIOTOPKARTAN, STADSDELSUTVECKLING, GOTTSUNDA

INLEDNING

ÄMNESVAL | Under mitt tredje år på landskapsarkitektutbildningen så dök begreppet *sociotop*¹ kartan upp vid flera tillfällen. Begreppet kom upp i sammanhang som *Göteborgs parkprogram*, *Stockholms sociotopkarta* och *Gottsundabornas gemensamma rum*. Metoden utgör en förändring av hur man diskuterar, kategoriserar och analyserar friytor² i planeringen av staden och dess parker och friytor, genom att addera vad människor gör och vad de upplever på friytorna. Att en lekplats rymmer lekställningar betyder inte automatiskt att det bara är på ställningen som leken sker eller att det enbart är barn i åldrar lämpade för lekställningen som vistas på platsen. Att just en sådan undersökning nyligen har genomförts på stadsdelen Gottsunda (rapporten *Gottsundabornas gemensamma rum*, 2006. Områdesfakta se bilaga 1) i Uppsala gjorde mig intresserad av att studera *sociotopkarta* som metod.

Som blivande landskapsarkitekt får jag ofta höra många och skilda uppfattningar om vad yrket innebär, vilka värderingar du antas ha och då betonas ofta parkerna som något som landskapsarkitekter ska vara synnerligen förtjusta i. I den åsikten ligger också att en landskapsarkitekt i alla lägen är emot förtätning i staden och håller så hårt i alla befintliga grönytor så knogarna vitnar. Mitt intresse ligger inte främst i parkers växter eller dekorativa utformning, utan att det faktum att de utgör mötesplatser och demokratiska, okommersiella platser i staden vilka jag är väldigt intresserad av, och i sin tur att de ska vara tilltalande och inbjudande för många. Vi lär oss tidigt under utbildningen att som landskapsarkitekt kan du aldrig bestämma hur en plats ska användas eller tro att du kan skapa folkliv, bara skapa förutsättningarna för det och vad sedan platsen blir är vad människorna på platsen gör den till och fyller den med. Att få chansen att kunna ta reda på vad människor gör och upplever på platser låter som ett oerhört användbart verktyg för en landskapsarkitekt.

1 Sociotop definieras som "en specifik plats användning och betydelse i en specifik kultur" (*Sociotophandboken* 2003). Sociotopen ses som en plats för mänskliga aktiviteter (till skillnad från till exempel en biotop som förhåller sig till de fysiska och mätbara förhållandena på platsen), en avgränsad miljö som i sitt sociokulturella sammanhang upplevs som en livsvärld (Stähle 2000). Sociotopen kan inneha ett antal bruksvärden. Exempel på bruksvärde kan vara tystnad, skogskänsla, bollspel. (Stähle 2005)

2 Friyta är ett teoretiskt begrepp som användes inom modernismens bostadsplanering som då präglades av experter och normer och indelades efter funktionen platsen bedömdes ha, till exempel bollplan eller parkering (Roos, B., Gelotte, H. 2004). I det material jag läst som till huvudsak är Alexander Stähles forskning definieras friyta som engelskans open space eller som "den obebyggda beträdbara marken, utan hus eller anläggningar, som är möjlig att bebygga" (Stähle 2005).

SYFTE

Jag har att studerat *sociotopkartan* genom att beskriva, diskutera och problematisera metoden utifrån den sociotopundersökning som gjorts på stadsdelen Gottsunda i Uppsala (*Gottsundabornas gemensamma rum*) har jag att illustrerat:

hur man arbetar med metoden
vad den kan belysa samt
vilka brister det kan finnas med metoden

Min ansats har även varit att försöka sätta metoden i ett sammanhang i skedet då den är genomförd och se vilka som kan ha nytta av den och hur en landskapsarkitekt kan använda sig av den. På grund av arbetets fastställda omfattning och avgränsning så är delen en mycket kortfattad bilaga (bilaga 6 "*Vad händer sen?*").

FRÅGESTÄLLNING

Jag har haft många frågor kring varför man behöver en metod som *sociotopkartan* och vad den kan tjäna för syfte för stadsplaneringen och då främst för en landskapsarkitekt, men de huvudfrågeställningar jag har valt att besvara i den här uppsatsen är: Hur arbetar man med *sociotopkartan* som verktyg? Vad belyser en sådan karta? Vilka brister har metoden?

AVGRÄNSNINGAR

Gottsunda som fallstudie är intressant dels då rapporten är relativt aktuell, från 2006, dels för att Gottsunda representerar många stadsdelars problematik med stora potentiella värden i friytor utan tillfredsställande funktion. Det skulle vara intressant att göra jämförande studier mellan genomförda sociotopundersökningar i större utsträckning än vad som finns utrymme för inom det här arbetet. Det hade även varit intressant att genomföra en egen undersökning på ett annat område, något kommunen tillfrågade mig om, men som inte var möjligt inom ramen för detta arbete.

METOD

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT | Genom att studera *sociotopkartan* som metod och den undersökning som gjorts på Gottsunda: *Gottsundabornas gemensamma rum*, och genom att undersöka kommunens intentioner med undersökningen har jag velat illustrera hur man arbetar med metoden, vad den kan belysa samt vilka tänkbara brister som kan finnas med metoden för att stärka dess tillförlitlighet. Jag har genomfört ett omfattande bakgrundsarbete med litteraturstudie, studiebesök och intervjuer. I mina intervjuer har jag försökt ta reda på hur olika yrkesroller i planeringen ser på metoden *sociotopkartan*. Nyckelord har varit *sociotopkartan*, *brukarmedverkan* och *stadsdelsutveckling*. Genom intervjuerna har olika åsikter fått spelrum som hjälpt mig problematisera metoden. Det hade varit bra för arbetet om intervjuerna hade delats upp i två delar, en undersökande bakgrundsdel som varit av mer strukturerad intervjuform och en mer problematiserande och diskuterande del. På det sättet hade jag troligen kunnat komma längre i den problematiserande delen.

VÄGVAL | Jag har frångått min ursprungliga idé vilken innefattade en gestaltungsdel för en stadsdelspark i Gottsunda. Detta grundar sig till viss del i att jag anser att det strider mot sociotopkartans syfte att besluta vad som ska anläggas utan att ha klart för sig hur de som bor i stadsdelen upplever och brukar platsen. Eftersom jag skrev mitt program innan jag visste särskilt mycket om varken metoden eller gottsundaborna och deras syn på Gottsundas gemensamma rum så lämnade jag den delen. Det hade heller inte varit möjligt att genomföra inom ramen för detta arbete och den fastställda omfattningen.

SOCIOTOPKARTAN

BAKGRUND | Metoden, *sociotopkartan*, är utarbetad på Stockholms stadsbyggnadskontor och har till syfte att kartera och bedöma friytetillgången och bruksvärdena på en plats friytor. Ursprunget finns i *Stockholms grönkarta*³ där den var ett komplement till *biotopkartan*. Bakgrunden till karteringen/kartläggningen av friytornas bruksvärden är dagens förtättningsdebatt i den fysiska planeringen. De senaste årens planering är i de flesta svenska städer, liksom i andra länder, präglad av det nya synsättet att bygga inom den befintliga stadsstrukturen. I diskussionen kring hur staden ska byggas förs ofta planeringsmotsättningen att bygga *tätt* eller *grönt* fram. Naturen och grönområden behandlas ofta som något som antingen kan skyddas från exploatering eller användas för bebyggelse. Det är sällan som utvecklingsmöjligheterna hos friytorna syns i debatten utan förtätningen ställs mot dagsläget (Ståhle 2005). Det råder nästintill enighet över världen att hög täthet är det nya ekologiskt och socialt hållbara boendet. I den samtida planeringstraditionen ses friytor som platser möjliga att bebyggas och värdet på friytorna är just vad en sociotopkarta vill belysa. I debatter kring existensberättigandet av parker, naturområden, torg och friytor får man ofta väldigt skilda åsikter. Vad den ena kallar en död plats som utgör en barriär i den fysiska miljön, som mycket väl kan bebyggas, kan den andra anse vara anledningen till att bo just där. De skilda åsikterna är uttryck för frågan om vilken stad man vill bygga. Den traditionella kontroversen handlar om förtätning och om staden ska byggas *tätt* eller det man anser *grönt* (traditionellt sett som *glest*). Genom en beskrivning och kartering hur stadens friytor används kan debatten nyanseras och röster hos dem som inte tillhör de mest högljudda debattörerna får en möjlighet att höras.

METODENS SYFTE | En *sociotopundersökning*, som den som gjorts på stadsdelen Gottsunda i Uppsala (*Gottsundabornas gemensamma rum* 2006), ger en inblick i hur de som bor och använder staden eller stadsdelen, brukar och upplever friytorna. Hur friytorna upplevs och används ger de såkallade *bruksvärdena* hos platsen. En *sociotopundersökning* ger de *sociala aspekterna* hos en plats, det som inte syns på en vanlig inventering där man tittar på de ekologiska, geologiska, topografiska eller fysiologiska aspekterna (*Sociotophandboken* 2003). Metoden har starka demokratiska förtecken och ska dels ge ett *expertperspektiv*, dels ett *brukarperspektiv* där områden kan särskiljas geografiskt och värderas utifrån de karterade bruksvärdena. Syntesen av expert- och brukarvärderingar presenteras i det kartmaterial – *sociotopkartan* – som ska ligga till

³ Stockholms grönkarta – karta över Stockholms parker och grönområden med syfte att säkerställa dessas värden på uppdrag av Stockholms kommunfullmäktige utfört av Stockholms stadsbyggnadsnämnd samt gatu- och fastighetsnämnden 1996.

grund för framtida fysiska planering, gestaltning och förvaltning (Ståhle 2002, 2003, 2005). Den stora poängen med *sociotopkartan* menar *Sociotophandboken* (2003) är att den genom sina riktlinjer knyter människors verklighet med planeringens verklighet närmare varandra. Arbetsmetoden och analysen av rapporten *Gottsundabornas gemensamma rum* presenteras i stycket *Arbetsinstrument*.

STADSPLANERING OCH STADSDELSUTVECKLING

VILKEN STAD BYGGS | Stadsplanering handlar om ideal och värderingar. Stadsdelsutveckling handlar om att det är något som avviker från dessa ideal. Men idealen skiftar. Historiskt kan man säga att det alltid existerat olika former av stadsdelsutveckling så länge det funnits städer, metoderna har bara skiftat, från bulldozers i 1800-talets East End i London till kommunala projekt mot det så kallade utanförskapet idag. Från *sanera* till *renovera*. Likheter är att idealen, lösningarna och problemen ofta har dikterats av andra än dem som bor och verkar i stadsdelen. Planerarna i 1800-talets London byggde nya *mönsterbostäder* som aldrig blev särskilt populära och man frågade sig ”*varför folkets vanor, smak och önskemål i stor utsträckning är fientliga till förbättringar*”. (Broms Wessel et al 2005) Vilken stad som byggs och vilken stad som eftertraktas är fortfarande den stora knäckfrågan inom stadsbyggnad och stadsdelsutveckling. Modernismens stadsbyggnadsideal som länge var ideal i Sverige handlade om luft! ljus! grönska! (Rådberg 1997) Ändå är det inte det stadsdelar byggda under modernismens ideal i många fall förknippas med. Speciellt inte för den som inte bor i dessa stadsdelar utan endast läser medias bild av stadsdelarna. En annan fråga som klingar lika aktuell idag som vid ”saneringen” av 1800-talets London är synen på grönytor. De nya bostäderna i Londons 1800-tal placerades, liksom rekordårsbebyggelsen i Sverige, i parker men som i många fall inte fått den önskade funktionen av luft! ljus! grönska! utan uppfattats som outnyttjade platser utan liv. Idag ifrågasätts detta stadsbyggnadsideal mycket hårt och debatten präglas näst intill av konsensus där den täta staden ses som det nya idealet, för effektiv markanvändning liksom för att det skulle generera ett livligare stadsliv och högre livskvalitet. Förtätningen i sig är inte ny men den alltigenom positiva synen på den täta staden är ny. Miljonprogramsområden målas upp som misslyckanden och motbilden framställs som den rätta vägen nämligen den täta staden. Men stadsdelar byggda under rekordåren har stora inneboende kvaliteter med jämn boendestandard, luft, solljus, barns utrymmesbehov och trafik-säkerhet. (Broms Wessel et al 2005). Kan ett nytt begrepp som *sociotop* vara lösningen för att involvera medborgarna i ett demokratiskt utvecklingsarbete så att inte stadsdelsutveckling ska fortsätta med ständigt pendlande ideal och ett ovanifrånperspektiv? Så här skriver man i *Sociotophandboken* från 2003: ”*Om varje plats är unik, med sina speciella*

förutsättningar och brukare, hur kan vi då planera? För att fånga platser och samtidigt få en överblick över ett större område, t.ex. en stadsdel, introduceras ... begreppet sociotop..." (*Sociotophandboken* 2003 sid. 9). Hur det är möjligt att planera för olika brukare och ta hänsyn till platsens unika förutsättningar är en fundamental frågeställning för den fysiska planeringen, och det är väldigt djärvt att ge sig på att presenta en lösning på detta. Stadsplaneringens ansatser till stadsdelsutveckling i Gottsundas och de unika förutsättningarna för stadsdelen presenteras i nästa kapitel.

GOTTSUNDA

"Gottsunda är till stora delar ett så kallat miljonprogramsområde byggt under 1970-talet. Här finns flera miljömässiga kvaliteter men stadsdelen har, som många liknande områden, en historia med sociala problem och hårt slitage."

Källa: Uppsala kommuns rapport
Gottsundabornas gemensamma rum, sid. 1

GOTTSUNDAS OFFENTLIGA UTERUM | Med citatet ovan inleds rapporten "*Gottsundabornas gemensamma rum*". Miljonprogramsområde. Sociala problem. Hårt slitage. Det låter ju inte så bra. Där vill man nog inte bo. Många skulle beskriva Gottsunda som ett miljonprogramsområde och många av husen och miljöerna har karaktären av ett sådant även om Gottsunda till ca 2/3 är byggt efter tiden för det såkallade miljonprogrammet, 1965-1974 (kulturnämndens skrift *60-80 Bostadshus i Valsätra och Gottsunda* 2007). Kanske har innebörden av ordet *miljonprogrammet* fått en annan betydelse såhär drygt 40 år senare? Det handlar inte längre om den bostadspolitiska satsningen *miljonprogrammet*, utan är en beskrivning av en karaktär med negativ klang. På 60- och 70-talen var det en framtidstro och önskan om att bygga ett nytt och modernt samhälle som var drivkraften bakom programmet som byggde bort bostadslösheten så till den milda grad att det uppstod ett bostadsöverskott (Arnstberg 2000). Redan på 60-talet infann sig kritiken mot det storskaliga byggandet och "asfalts-öknarna" som utemiljön krävde i det nya bilburna samhället och idag får dessa bostadsområden fortfarande sin släng av slevan och anklagas för att vara problemområden (Arnstberg 2000).

Valsätra däremot är ett tvättäkta miljonprogramsområde men saknar däremot de karaktäristiska ingredienserna – höga hus, stora parkeringsplatser och ett stadsdelscentrum. Det domineras av småhus och 3-våningshus. (Kulturnämndens skrift *60-80 Bostadshus i Valsätra och*

Gottsunda 2007). Avser rapporten Gottsunda och Valsätra, och i så fall, var är då valsätraborna i rapporten?

Beskrivningen av Gottsunda som följer är hämtad från det allmännyttiga bostadsbolaget Uppsalahems hemsida och rymmer många av de värden som studeras i en sociotopundersökning.

’I Uppsalas sydvästra stadsdelar på vägen mot Mälaren och granne med Hågadalen ligger Gottsunda. Bara sju kilometer från Uppsala centrum. Här bor du nära badvikar, skidspår, kolonilotter, Vårdsätraskogen, naturreservat och skridskois. Gottsundagipen är en långsträckt glänta med fotbollsplaner, gräsytor, kolonilotter och plats för grillfester.’

Vet kanske Uppsalahem, som äger mer än hälften av hyresbostäderna i Gottsunda, vad gottsundaborna gör ute utan sociotopkartan av rent ekonomiska intressen? Enligt Kees Guertsen, Uppsalahems distriktschef i Gottsunda, vet bostadsbolaget väldigt mycket om vad deras boende gör och upplever i sin närmiljö genom de enkätundersökningar som bostadsbolaget gör varje år. De vet var man känner sig otrygg eller var belysningen är dålig genom de såkallade trygghetsvandringar de gör med polis, förvaltare och boende. Något som gjort sig synligt i Uppsalahems enkäter är att de boende har väldigt varierade förväntningar på sitt boende. Den generella uppfattningen av enkätsvaren är att de som bor i centralare stadsdelar är mer nöjda än de som bor i Gottsunda vilket Kees Geurtsen beskriver som att jobba i en uppförsbacke. Gårdarna kan vara finare och bättre skötta i Gottsunda än de i mer centrala stadsdelar men ändå pratar man om de ”fattiga utemiljöerna” i Gottsunda. Så beslutar Uppsala kommun att man ska komma till bukt med problemen i Gottsunda, problemen som oftast dikteras av andra än de som bor och verkar i Gottsunda menar Kees Guertsen (samtal med Kees Guertsen, 2008-06-04).

STADSELSUTVECKLING I GOTTSUNDA | Den såkallade *Gottsundaprocessen* initierades 2004 av kommunen efter att stadsdelen hade upplevt några skakande händelser under 2003, bland annat ett skottdrama på Posten. Projektet innefattar bland annat projekt kring integration och jämställdhet (UNT 2008-02-06). Förbättring av kvaliteten på och tillgången till, stadsdelens parkmark och friluftsområden är även delar av projektets ansvarsområden (Fritids- och Naturvårdsnämndens uppdragsplan 2006-2009). I rapporten går att läsa att Fritids- och Naturvårdsnämnden ”*tagit initiativet till att noggrant undersöka gottsundabornas värderingar och användning av den offentliga utemiljön i Gottsunda*” som en del av *Gottsundaprocessen*.

Enligt rapporten är syftet med Gottsundas sociotopkarta att:

”... vara ett kunskapsunderlag för den offentliga utemiljön, hur den används och upplevs av gottsundaborna. Den ska stödja och utreda de

lokala förutsättningarna för de grundläggande(n) skedena i stadsmiljöförvaltningen: stadsplaneringen, parkutvecklingen och grönmarskskötsel.”

Att kartan ska vara ett underlag för stadsmiljöförvaltningen är undersökningens syfte men finns det inte något underliggande skäl till arbetet? Jag frågade Hilde Klasson som är samordnare för stadsdelsutveckling Gottsunda varför Uppsala kommun ville göra en *sociotopundersökning* i Gottsunda och varför just i *Gottsunda*?

– ”Vi ansåg att det skulle kunna vara ett bra sätt att faktiskt få lite mer koll på vad människor anser om sin närmiljö. Det finns ett klart demokratiskt perspektiv i det hela. Dessutom stod och står Gottsunda inför en omvandling och då är det alltid bättre att ta reda på fakta. Uppsala har gjort en sociotop på Sävja, Bergsbrunna, Nåntuna, Vilan samt en mer övergripande för resten av staden. Skälet framgår av uppdraget om att utveckla Gottsunda på kort och lång sikt, givet av Kommunstyrelsen 2004. Grunden är en ojämn fördelning och negativa tal vad gäller socioekonomiska variabler. Prioriteringen sker utifrån socioekonomiska förhållanden i första hand. Det blir ganska rättvist.”

Så enligt Hilde Klasson (mejlkontakt 2009-05-06) så är de underliggande skälen att de vill utveckla Gottsunda och att det är på grund av de negativa talen på de sociokulturella variablerna.

ARBETSTRUMENT

’Sociotopkartan... är i första hand tänkt som ett arbetsinstrument för planerare, gestaltare och förvaltare av det offentliga rummet.’

Källa: Stockholms stads hemsida (2009-04-28)

SOCIOTOPHANDBOKEN | År 2003 sammanställde Stockholms Stadsbyggnadskontors en skrift *Sociotophandboken – Planering av det offentliga uterummet med Stockholmarna och sociotopkartan* där metoden presenteras och det arbete Stockholm stad har gjort med stadens friytor och parker. Jag har valt att studera hur metoden framställs i handboken och se hur den överförs till exemplet från Gottsunda. Metoden beskrivs i steg i handboken och gottsundarapporten refererar till handboken och metodens sex steg.

Nedan följer handbokens förklaring av stegen och efter det redogörs och kommenteras tillämpningen i Gottsundas sociotopkarta.

1 AVGRÄNSNING AV KULTURELLT OCH GEOGRAFISKT SAMMANHANG | En sociotop definieras i handboken som *en specifik plats användning och*

betydelse i en specifik kultur. Kulturen är då det sammanhang där de som lever, bor eller arbetar, i staden eller stadsdelen som undersöks. I Stockholms sociotopkarta var detta *Stockholm* eller den specifika *stadsdel* som undersöktes. (*Sociotophandboken* sid. 9)

2 FRIYTEIDENTIFIERING | Handboken beskriver en avgränsning och namnsättning av friytor, parker och grönområden. I Stockholm valde de att dela in grönområden i tre storlekskategorier: *Del i större friområde* (mer än 50 ha, t.ex. äng och skog), *Enskild friyta* (större 0,5-50 ha, *bebyggelseområde med friytor* (mindre än 0,5 ha). Kartan det resulterar i används som underlag till värderingar i nästa steg. (*Sociotophandboken* sid. 10)

3 EXPERTVÄRDERING | Denna del av undersökningen utgörs av känd forskning, förvaltningserfarenheter och expertmöten. Observationer med ett observationsprotokoll av till exempel en landskapsarkitekt föreslås i handboken vilka ska ske vid olika årtider och även ska uppmärksamma spår av tidigare aktiviteter om det kan upptäckas. Viktiga delar som expertvärderingen kan bidra med är att fånga upp kulturhistoriska värden, landformer och viktiga rörelsestråk. Andra viktiga experter som konsulterades i exemplet från arbetet med Stockholms sociotopkarta är ekologer, parkhistoriker och expertis inom tillgänglighet till exempel gångtrafikräkningar och space syntax analys (*Sociotophandboken* sid. 4, 10).

4 BRUKARVÄRDERING | Instrumenten för att fånga upp brukarnas värderingar av de offentliga uterummen kan vara enkäter, fokusgrupper och intervjuer. De grundfrågor som dessa baserats på i Stockholms sociotopkarta är enligt handboken: Vilken är din favoritplats? Vilka kvaliteter har den? Vilka brister har den? Hur är tillgängligheten till platsen? Handboken menar vidare att det är viktigt att många olika metoder används och många olika brukargrupper tillfrågas. Resultaten ska sedan med hjälp av statistiker och forskare säkerställas. Dialogen och marknadsföringen lokalt kan stadsdelsförvaltningen hjälpa till med föreslår handboken. (*Sociotophandboken* sid. 4, 10)

5 SYNTES OCH KARTERING | Den omfattande information om området som samlats in ska nu syntetiseras till att bli till ett för planeringen användbart kartunderlag, en sociotopkarta. Detta omfattande expertarbete innefattar avvägningen och avgränsningen av vilka platser som anses vara särskilt *värdefulla friytor* vilket sker genom att de värden som framkommit under expert- och brukarvärderingen kopplas till specifika platser och redovisas i GIS (Geographic Information Systems). Principen här ska vara att brukarna har "utslagsröst" vid gränsfall då det är dem *sociotopkartan* ska representera. *Sociala och kulturella värden* analyseras och redovisas på kartmaterialet. Värdebegrepp som är relevanta för platsen och planeringen utreds och markeras som förkortningar i kartan. Riksintressanta och kommunalt intressanta kulturmiljöer markeras liksom landformationer av värde. Om platsen har *lokalt alternativt regionalt värde* behöver inte baseras på storlek utan kan vara starkt kopplat till platsens

bruksvärde av särskild karaktär. De platser som har regionalt- eller riksintresse markeras på kartan. Mindre friytor behandlas som *bebyggelseområden* och klassificeras i exemplet från Stockholms sociotopkarta i olika täthetsgrad på bebyggelse, då dessa främst utgörs av kvartermark. Viktiga *gångstråk* och *barriärer* som beskriver människors rörelsestråk markeras på kartan samt var det finns behov av bättre stråkbildningar. Värdefulla friytor *planlagda* för annat ändamål avgränsas och markeras. (*Sociotophandboken* sid. 10 f.)

6 UPPDATERING OCH KONTROLL | En sociotopkarta är daterad förklarar handboken och därför är det av stor vikt att en uppdatering och kontroll av materialet sker kontinuerligt, till exempel inom planprojekt. Stadsdelsförvaltningen som har kontakt med stadsdelens invånare kan lämpligen stå för den aktualitetskontrollen. Stadsbyggnadskontor, gatu- och fastighetskontor tillsammans med stadsdelsförvaltningar bidrar gemensamt till kunskapsbasen, men det är viktigt att det finns en samordnande person i arbetet med *sociotopkartan*. (*Sociotophandboken* sid. 11)

GOTTSUNDABORNAS GEMENSAMMA RUM | Beskrivningen av de sex stegen återges i rapportens inledning avviker något mot handboken och det sjätte steget, *uppdatering och kontroll*, har försvunnit. Medverkande i arbetet med sociotopkartan var olika tjänstemän på Fritids- och naturvårdskontoret, Stadsbyggnadskontoret samt konsulter från Spacescape AB, samt de gottsundabor som intervjuats för brukarvärderingen. Här följer en kortfattad redogörelse av arbetet i Gottsunda.

1 AVGRÄNSNING AV KULTURELLT OCH GEOGRAFISKT SAMMANHANG | Rapporten heter *gottsundabornas gemensamma rum*, men den behandlar egentligen vad som geografiskt även utgör stadsdelen *Valsätra*. Det kulturella och geografiska sammanhanget borde vara Gottsunda och Valsätra, men i de allra flesta fallen hänvisar man till området som Gottsunda. (*Gottsundabornas...* passim)

2 FRIYTEIDENTIFIERING | Rapporten redogör för att alla friytor och grönytor större än 0,1 ha i anslutning till eller i Gottsunda avgränsats och namnsatts i de fall de inte redan haft namn. I dessa fall har närmaste gata eller fastighet fått styra namnvalet om inte ett vedertaget smeknamn redan funnits. (*Gottsundabornas...* sid. 6)

3 EXPERTVÄRDERING | Uppsala kommuns expertvärdering (utgör del 1 i själva rapporten) består av observationer på varje unik offentlig friyta och är genomförda med observationsprotokoll (se Bilaga 2). Observationerna skedde vid olika tidpunkter men framförallt under februari och mars, med komplettering under juni (*Gottsundabornas...* sid. 6). Exempel på det som noterats under expertvärderingen är besökar-

antal, platsens användning och värden, när platsen besöktes under året och när på dygnet, platsens brister och dess utvecklingspotential. Rapporten upplyser om problemet att undersökningen främst skedde under vinterklimat med anledning av projektplaneringen men menar att i och med kompletteringen i juni samt svaren från brukarvärderingen utgör materialet tillräckligt underlag för sociotopkartan. Resultaten presenteras på kartor: *Platsens användning under olika årstider, Platsens användning över dygnet, Markvariation, Offentlighet, Brister i den offentliga utemiljön* (*Gottsundabornas...* sid. 8 ff.). Brister som presenteras är bland annat oklarheter mellan privat mark och offentlig, samt hårt slitage på de centrala och mest använda platserna, som till exempel centrum. Slitaget menar rapporten till en del handlar om felprioriteringar i skötseln i den offentliga utemiljön, och hänvisar till vissa platser som anses perifera har högre skötsel där exemplet *Tallparken* anses perifert beläget för gottsundabornas rörelsemönster trots att parken ligger mitt i vad som geografiskt är Gottsunda. (*Gottsundabornas...* sid. 12)

4 BRUKARVÄRDERING | En enkätundersökning (del 2 i rapporten *Gottsundabornas...* sid. 14 ff.) gjordes i Gottsunda 2005 om favoritplats ute i Gottsunda, användningen av grönområden, problem och förslag på förbättringar. Enkätundersökningen genomfördes i december 2005 och är egentligen 189 st. korta intervjuer. Åldersspridningen presenteras och även problematiken med att ett fåtal svar från en åldersgrupp får stort genomslag i de ålderskategoriserade diagrammen över favoritplats. Enkätundersökningarna presenteras som cirkeldiagram där de populäraste platserna visas som procentsatser av enkätsvaren. När det gäller favoritplats för till exempel *gottsundabor upp till 12 år* presenteras 5 kategorier favoritplatser från 12 svar i det mest extrema fallet. Det är tveksamt om det kan räknas som statistik. Vad gottsundaborna tycker om att göra presenteras i pelardiagram. (*Gottsundabornas...* sid. 15 f.)

Med hjälp av en praktikant från landskapsarkitektprogrammet genomfördes dessutom 22 st. fokusgruppsintervjuer med brukargrupper (Del 3 i rapporten): 10 st. personalgrupper från förskolor, elevråden på en låg- och mellanstadieskola, en killgrupp och en tjejgrupp från en lokal ungdomsförening, ledare från Idrottsskolan, personal och ungdomar på KFUMs fritidsgård, boendegrupper från ett par lokala Hyresgästföreningar, medlemmar från en lokal armenisk kulturförening, kvinnor från en iransk förening och "äldre" från Gottsundakyrkan. Svarsbilden ser väldigt olika ut där skolorna och några av föreningarna haft större deltagande och svarat utförligt medan hyresgästföreningarna som deltagit endast gjort det genom enstaka styrelsemedlemmar. Alla tillfrågade fokusgrupper har formulerat värdeord i relation till utevistelse. (*Gottsundabornas...* sid. 27 f.)

5 SYNTES OCH KARTERING | Del 4 och 5 i rapporten presenterar de bruksvärden som fokusgrupperna i kombination med expertdiskussioner bidragit till. Bruksvärden i Gottsunda (bilaga 4) är till exempel

Promenad, Rofyllighet, Folkliv, Grön Oas, Naturupplevelse med flera och omfattar ofta närliggande aktiviteter. En sammanfattande karta där syntesen av friyteidenfieringen och värderingarna resulterat i presenteras – *Gottsundas sociotopkarta*, bilaga 5 (*Gottsundabornas...* sid. 48). Kartan är indelad i områden med olika värdeklasser, otrygga platser samt bruksvärdesbeteckningar knutna till de särskiljda friytorna. (*Gottsundabornas...* sid. 42 f.)

6 UPPDATERING OCH KONTROLL | Detta framgår inte av rapporten.

SAMMANFATTNING AV RAPPORTEN | Vad Gottsunda sociotopkarta belyser är till stora delar en god tillgång på naturområden och ett flitigt nyttjande av dessa. Enligt rapporten menar så många som 83 % av dem som svarade på enkätfrågorna att de har nära till bra grönområden och 70% besöker sin favoritplats minst någon gång i veckan. Gottsundabornas favoritplatser finns att läsa i bilaga 3. Ett stort problem med Gottsundas utemiljöer enligt rapporten är en stor upplevd otrygghet, där så många som nästan en av fem av de tillfrågade upplevde otrygghet i grönområden. Men av de tillfrågade är det bara fem personer som nämner stora gäng och stökiga ungdomar och det framkommer fler kvaliteter än brister med grönområdena.

DISKUSSION

UTVÄRDERING AV METODEN OCH FALLSTUDIEN | Jag har under hela arbetet med min uppsats funderat över varför kommunen valt att göra en sociotopundersökning i Gottsunda. Svaret på den frågan är kommunens syfte med undersökningen, nämligen att *"... vara ett kunskapsunderlag för den offentliga utemiljön, hur den används och upplevs av gottsundaborna. Den ska stödja och utreda de lokala förutsättningarna för de grundläggande skedena i stadsmiljöförvaltningen: stadsplaneringen, parkutvecklingen och grönmarsköttsel."* Fakta är alltid bra att ha men frågan kan läsas som två frågor.

Varför har kommunen valt att göra en sociotopundersökning i Gottsunda? och Varför har kommunen valt att göra en sociotopundersökning i Gottsunda?

Svaret på första frågan är att utveckla Gottsunda på kort och lång sikt, på uppdrag givet av Kommunstyrelsen 2004 som i sin tur kommer sig av *"en ojämn fördelning och negativa tal vad gäller socioekonomiska variabler"*. Det är en rättvisefråga och en önskan att få en ökad demokratisk medverkan i utvecklingen av stadsdelen. Det är väldigt ädla skäl och är nog något som alla skriver under på. Den andra frågan handlar om hur väl lämpad metoden är för att uppnå kommunens syften. Är sociotopkartan en metod för att uppnå högre demokratisk medverkan, rättvisa och den utveckling man vill se genom detta processarbete? Metodens syfte är att skapa uthålliga livsmiljöer, från den sociala aspekten på utemiljöer, genom dialogen med dem som bor och brukar staden. Jag tror att den kan bidra till mer jämlika offentliga miljöer om undersökningen upplevs tillförlitlig. Gottsundas sociotopundersökning är en omfattande studie och har hög tillförlitlighet vad gäller det omfattande intervjuarbetet med ett brett spektra av fokusgrupper, och även observationerna har god grund trots att den av planeringsskäl till stor del utfördes under vintern. Förankringen i Gottsunda och uppföljningen är delar som jag upplever borde stärkas och integreras redan i planeringen av processen för att bättre ha möjlighet att nå dessa underliggande syften med rättvisa och ökad demokratisk medverkan.

När jag introducerades för metoden sociotopkartan och arbetet i Gottsunda var jag ensidigt positiv både till metoden och till arbetet som Uppsala kommun genomfört i Gottsunda. Jag anser fortfarande att metoden utgör ett värdefullt verktyg och mitt syfte med den jämförande studien har varit att försöka se hur metoden används och om det finns delar som skulle kunna stärkas för undersökningens tillförlitlighet. Nedan diskuteras rapporten *Gottsundabornas gemensamma rum* efter granskningen av rapporten och jämförelsen med beskrivningen i *Sociotophandboken*.

En väldigt grundläggande del av arbetet med *sociotopkartan* är att geografiskt avgränsa vad det är för område man undersöker för att inte förlora tillförlitlighet. Rapporten skriver *gottsundaborna*, men den behandlar egentligen vad som geografiskt även utgör stadsdelen *Valsätra*. Detta är inte bara ord utan handlar om en identifikation och kan vara av stor betydelse för de som bor i stadsdelarna. Rapporten anser *Tallparken* vara perifert beläget för *gottsundabornas* rörelsemönster trots att parken ligger mitt i vad som geografiskt är *Gottsunda* och omges av en mängd bostäder. Om frågan om vilket område undersökningen avser kommer i vägen för tillförlitligheten för de som berörs av *sociotopkartan* är det högst olyckligt.

Handboken föreslår att *observationerna* ska ske på olika tider på året vilket inte gjordes i fallet i *Gottsunda*. Detta härrör troligtvis till tiden avsatt av kommunen för att genomföra undersökningen. Det är trots planeringsskäl en uppenbar brist för tillförlitligheten att genomföra observationer av utevistelse i huvudsak i februari-mars i Mellansverige.

En relativt stor del av rapporten baseras på det underlag som i rapporten rubriceras *Enkätundersökningen*. Det framgår att den enkätundersökningen genomförts i intervjuform av förtroendevalda och tjänstemän en dag i *Gottsunda* centrum i december 2005 och rapporten pekar själv på att underlaget i de olika åldersgrupperna varierade kraftigt. Det kan också vara väldigt svårt att intervjua barn och för att genomföra en trovärdig enkät/intervjustudie så bör man goda kunskaper i hur man hanterar *metoden*. Eftersom intervjuerna utfördes av förtroendevalda och tjänstemän så var det nog en varierande kunskap i hur dessa situationer hanteras och kan påverka hur svaren tolkas. Den andra invändningen är det *statistiska underlaget* där en persons svar fått väldigt stort gensvar i sammanställningen.

En beskrivning av tänkt *uppföljning* samt *kontroll* av statistiken hade stärkt undersökningens tillförlitlighet. Om uppföljning planeras redan i de inledande skedena blir möjligheterna bättre till att uppnå syftet med arbetet.

Språkbruket och framställningen av stadsdelen är viktigt att reflektera över när man ger sig på att undersöka människors vardagsmiljöer. Medias bild av "förorten" har fått ett så stort genomslag i människors medvetande och jag anser att man måste vara väldigt uppmärksam på detta och vilken bild som presenteras. Jag anser att den inledande meningen i rapporten är olycklig (se kapitlet *Gottsunda*). Likaså när rapporten felaktigt kallar *Gottsunda förortsområde (Gottsundabornas... sid. 3)* istället för stadsdel som *Gottsunda* är och det återkommande *miljonprogramsområde*. Jag tycker den bebyggelseinventering som delades ut till alla hushåll i stadsdelarna *Gottsunda* och *Valsätra* var en väldigt bra satsning för att öka statusen på områdena och nyansera bilden av dess arkitektur.

SLUTSATSER OCH ÅTERKOPPLING | Jag hoppas redogörelsen av hur arbetet gått tillväga i Gottsunda och hur *Sociotophandboken* presenterar metoden ger ett svar på frågan *hur man (kan) arbeta(r) med sociotopkartan*. Min slutsats av granskningen är att det är viktigt att se metoden som analytisk och platsspecifik samt veta vilket syfte som kommunen vill uppnå med *sociotopkartan*. Handboken ger ett bra stöd för dem som ska genomföra en sociotopundersökning men att anpassa metoden för platsen och dess villkor är en förutsättning. Handboken ska inte ses som ett idealfall – kartan ska anpassas till det sammanhang och den plats den ska undersöka. Om kommunens intentioner är att fördjupa det demokratiska inslaget i den fysiska planeringen är det en stor utmaning för de inblandade att veta vilka som är planeringens huvudfrågor men även vilka som är frånvarande i debatten och vilka frågor man inte ställer. För det är som med det mesta att du får svar på det du frågar efter. Att veta vilka frågor som inte ställs är ett resurskrävande arbete dels att tidsmässigt sätta sig in i de aktuella planeringsfrågorna och att ha kompetensen att veta hur dessa människor som inte i allmänhet hörs i planeringsdebatten, nås. Risker i planeringen är att det byggs en stad för de som traditionellt är ansvariga för kommunens politik och planering, män över 55 år.

Vad metoden belyser är en ögonblicksbild. I ett väl underbyggt arbete kan processen resultera i en bild av hur de som bor i stadsdelen använder friytor, parker och grönområden och dess samband och kan visa relationer och utvecklingspotentialer av dessa idag. I sämsta fall utgör undersökningen endast kommunens önskan att kunna ta reda på detta, för att öka områdets attraktivitet, och med de medel som står till buds målas en tänkbar bild av dessa samband upp och risken med arbetet med *sociotopkartan* är att den bara blir till pynt.

Brister med metoden är också metodens möjlighet nämligen den inbyggda flexibiliteten, där kommunen själv måste tolka på vilket sätt som undersökningen kan få den tillförlitlighet och jämställdhet som krävs. Metoden som har sitt ursprung i Stockholms grönkarta, där den var ett komplement till biotopkartan, måste ses som en av flera aspekter på stadens gemensamma uterum. Människans ensamma rätt att bedöma en plats värde får inte presenteras som den enda sanningen.

Slutligen vill jag återkoppla till frågan jag ställde i kapitlet *Stadsplanering och stadsdelsutveckling* nämligen om ett nytt begrepp som sociotop kan vara lösningen för att involvera medborgarna i ett demokratiskt utvecklingsarbete för att stadsdelsutveckling ska klara ständigt pendlade ideal och skaka av sig ovanifrånperspektivet? Jag anser sociotopkartan som ett mycket bra verktyg för att fördjupa demokratiska processer som i sin tur skapar mer uthålliga livsmiljöer för de som bor i stadsdelen. De boende är inte intresserade av pendlade ideal när det är deras livsmiljöer som hanteras och är därför väldigt bra på att avvärja konsensustänkande i stadsplaneringen. Ovanifrånperspektivet sitter djupt i stadsplaneringens rötter och krävs mycket för att komma kring, speciellt i kommunikation med medborgarna. Som landskapsarkitekt kommer jag vara fortsatt intresserad och kritisk till metoden och hur den utförs.

Referenser

TRYCKTA |

- Arnstberg, K. (2000). *Miljonprogrammet*. Stockholm: Carlsson
- Broms Wessel, O., Moa Thunström Bradley, K. (red.), (2005) *Bor vi I samma stad?* Kristianstad: Pocky
- Erikson, M., Ehlin I. (2006) Uppsala – en växande stad. Bebyggelse 1951-79. Uppsala: Uppsala kommun
- Espmark, H., Nordström, T., Ståhle, A. (red.), Sääf, A. Uppsala kommun (2006) *Gottsundabornas gemensamma rum*. Uppsala: Uppsala kommun
- Larsson, E. (2006) Förtätning genom ekologisk modernisering? En diskursanalytisk studie av hållbar utveckling och planering på Boverket och Naturvårdsverket samt i Stockholms stad. Uppsala: Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala Universitet. Magisteruppsats. Opublicerad.
- Parkprogram för Uppsala (2002) Uppsala: Uppsala kommun
- Roos, B., Gelotte, H. (red) (2004) *Hej Bostad: om bostadsbyggand i Storstockholm 1961-1975*. Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län
- Rådberg, J. (1997) *Drömmen om atlantångaren*. Stockholm: Atlantis
- Ståhle, A. (red). Stadsbyggnadskontoret (2003) *Sociotophandboken*. Stockholm: Stockholm stad
- Ståhle, A. *Mer park i tätare stad* (2005). Lic. avhandling. Stockholm: Tekn. högsk. 2005
- Ståhle, A. (red) (2002), Stockholm stad, Stadsbyggnadskontoret och Gat- och fastighetskontoret *Sociotopkarta för parker och andra friytor i Stockholms innerstad- om metoden, dialogen och resultatet*. Stockholm: Stockholm stad
- Waldau, I., Arvola, M. Fritids- och Naturvårdsnämndens uppdragsplan 2006-2009. Uppsala: Uppsala kommun
- Artikel om *Gottsundaprocessen* ur Uppsala Nya Tidning 2008-02-04

MUNTliga |

- Anders Sandberg, Tidigare vid Stockholms Stadsbyggnadskontor. Samtal den 10 juni 2008
- Alexander Ståhle. Mejlkontakt juni 2008
- Hilde Klasson. projektledare för Gottsundaprojektet på Uppsala Kommun. Mejlkontakt 2008- 2009
- Kees Geurtsen, Uppsalahems distriktschef i Gottsunda. Samtal den 4 juni 2008.

BILAGOR

LISTA ÖVER BILAGOR |

1. Områdesfakta för stadsdelen Gottsunda i Uppsala
2. Uppsala kommuns observationsprotokoll
3. Gottsundabornas favoritplatser
4. Gottsundabornas bruksvärden
5. Gottsunda sociotopkarta
6. "Vad händer sen?"

1. OMRÅDESAKTA

GOTTSUNDA | Stadsdelen
Gottsunda är beläget ca 6 km norr om Uppsala centrum, mitt i typisk uppländsk naturmark, med tallhedskog och berg i dagen. Gottsunda är en av Uppsalas mest mälarnära stadsdelar med väl utbyggt gång och cykelvägnät.

KÄLLA: Statistikfunktionen, Enheten för strategiskt stöd, Uppsala kommun. Bearbetningar av SCB-statistik

BEFOLKNINGSSTATISTIK | Stadsdelen Gottsunda i Uppsala har ca 9400 invånare och av de bor drygt 80 % i flerfamiljshus. Gottsunda är en av de stadsdelarna med störst befolkning och har flest barnfamiljer. Största åldersgruppen är mellan 25-44 år. Hälften av de som bor i Gottsunda har utländsk bakgrund, vilket SCB definierar som utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar, vilket gör Gottsunda till invandrarrikast i Uppsala. (Statistikfunktionen, Enheten för strategiskt stöd, Uppsala kommun. Bearbetningar av SCB-statistik)

CENTRUM | Gottsunda har ett stadsdelscentrum från 1974 med ett stort kommersiellt utbud med 22 butiker och restauranger, systembolag och apotek. Kultur och fritidsutbudet är också omfattande med bibliotek, teater, simhall och gym. Många tusen har centrum och dess serviceutbud på gångavstånd. Idag står centrum inför en "omdaning" enligt kommunen.

BEBYGGELSEINVENTERING | Gottsunda inventerades under 2006 i en omfattande av Uppsala uppdrag av stadsbyggnadskontoret. I rapporten *Uppsala – en växande stad Bebyggelse 1951-79* där de områden som växte fram, däribland Gottsunda, och ett stort antal enskilda byggnader redovisas utförligt. Rapporten över bebyggelsen i Gottsunda och Valsätra skickades ut till hushållen i dessa stadsdelar.

2. UPPSALA KOMMUNS OBSERVATIONS PROTOKOLL

Observationsprotokoll – Gottsunda sociotopkarta²⁰⁰⁶	
<p>Jur nu pågår ett arbete med att göra en karta över hur gottsundaborna använder sina platser och grönområden. En sådan karta kallas sociotopkarta. Kartan ska bli en kunskapsunderlag och styra utvecklingen av grönområdena och även planeringen av nya bostäder. Undersökningen, som bygger på observationer, enkäter och intervjuer, genomförs av kommunens Funks- och naturvårdsmåttal. Ansvarig på kommunen är landskapsarkitekt Helena Espmark (Efnr 018-7274184. Adress: Uppsala kommun, FNK 753 75 Uppsala).</p>	

Närvarande besökare: _____ Besökares ålder: _____ - _____ år Väder: _____ Datum: _____

PLATSENS NAMN _____

platsens eller parkens namn, skriv gatuadress eller kvartersnamn om så behövs

PLATSENS ANVÄNDNING OCH VÄRDEN <small>Kryssa i (lämna okryssad om platsen saknar värden)</small>	1. högt värde	2. visst värde	värde för enstaka kvarter	värde för hela stadsdelen
(backåkning) åka pulka eller skidor i backe				
(blomprakt) se mycket blommor och trädgårdsodling				
(bollspel) spela fotboll i lag eller med kompisar				
(bollek) boll i park, brännboll				
(evenemang) uppleva konsert, sportevenemang, festivaler				
(folkliiv) träffa folk och uppleva myllrande folkliiv				
(grön oas) uppleva och vara i grönskan				
(kulturmiljö) uppleva historia eller gamla minnen				
(lekområde) barn tycker om att leka här				
(naturlek) barn leker i naturen				
(motionsspår) motionera eller jogga				
(naturupplevelse) uppleva vild natur, växter och djur				
(odling) odla i koloniträdgårdar eller odlingslotter				
(picknick) ha picknick, sitta i gräset				
(promenad) promenera, ströva, rasta hund				
(ridning) rida eller titta på hästar				
(rofylldhet) få ro och avkoppling i avskildhet				
(tystnad) uppleva och lyssna på tystnaden				
(skate) åka skateboard i ramp eller på mark				
(skidor) åka skidor				
(skogspromenader) gå i riktig skog bortom staden				
(sola) sitta i solen eller ligga och solbada				
(torghandel) se och handla på torghandel				
(uteservering) vara på en uteservering				
(utsikt) se långt, känna rymd och ha fin utsikt				
(vattenkontakt) vara nära vatten, sjö eller å				

Anmär: _____

Platsens tider: sommar vinter höst/vår vardag helg morgon dagtid kväll

Platsens miljö: hårdgjord mark parkmark park/natur naturmark privat halvprivat offentlig

Platsens brister: tråkig/oträktsiv nedsliten dåligt skött dåligt städad otrygg trafikfarlig bullerstöed privatiserad

Anmär: _____

Platsens utvecklingspotential: stor liten för barn för ungdomar för vuxna för gamla för funktionshindrade

3. GOTTSUNDABORNAS FAVORITPLATSER

FAVORITPLATSER ENLIGT "GOTTSUNDABORNAS GEMENSAMMA RUM" | Favoritplatser utomhus i Gottsunda enligt enkätsvaren - presenteras i fallande ordning.

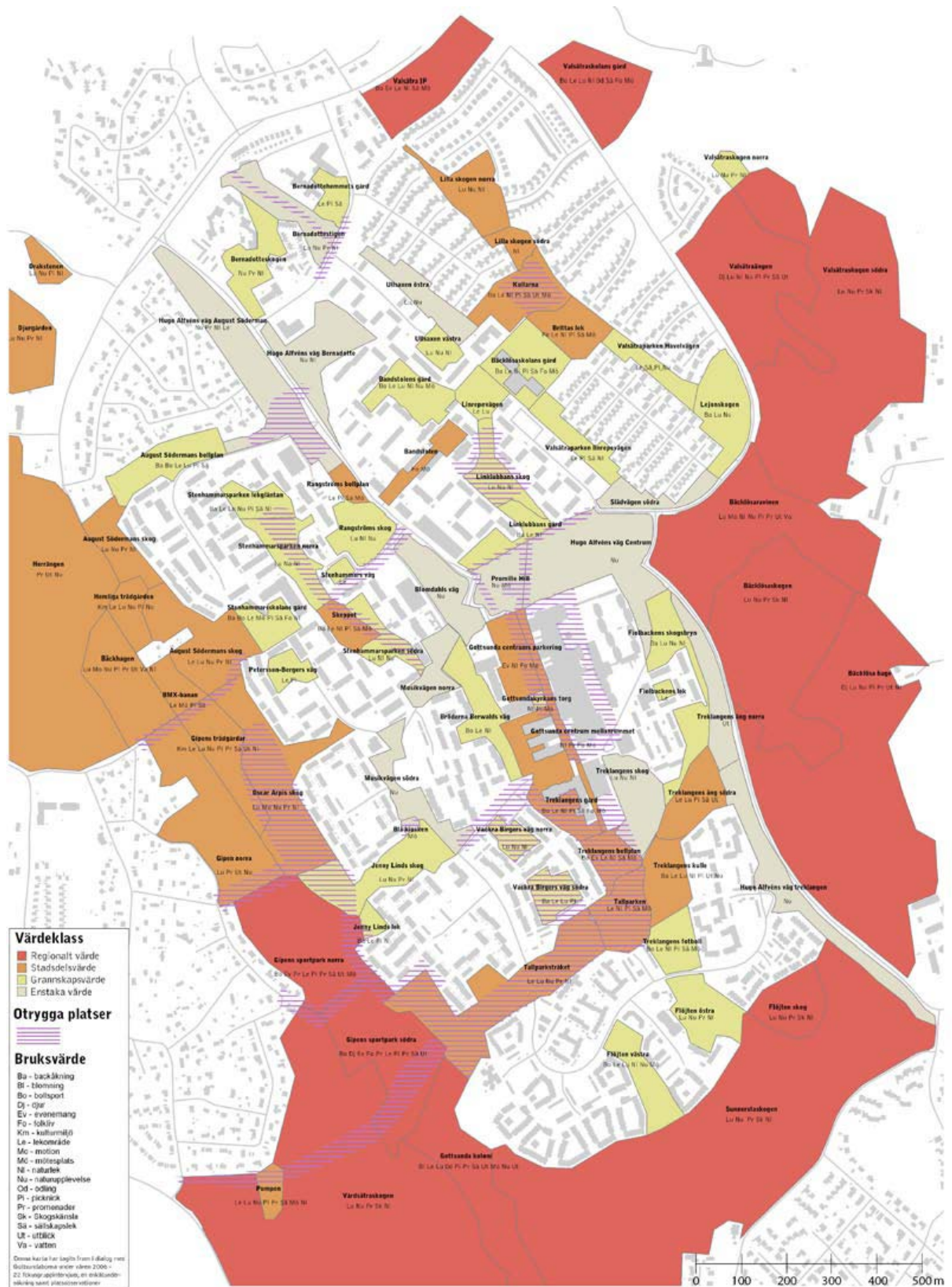
Gottsundagipen
Centrum
Övriga
Gula stigen och Vårdsätraskogen
Egna gården

4. GOTTSUNDABORNAS BRUKSVÄRDEN

BRUKSVÄRDEN ENLIGT "GOTTSUNDABORNAS GEMENSAMMA RUM" | De populäraste kvaliteterna hos favoritplatserna är skrivna i fet stil.

Backåkning	Blomprakt
Bollsport	Djur
Evenemang	Folkliv
Grön Oas	Kulturmiljö
Lekområde	Lugn
Motionsspår	Naturupplevelse
Picknick	Rofyllighet
Tystnad	Promenad
Skogskänsla	Sola
Mötesplats	Naturlek
Odling	Sällskapslek
Utblick	Vatten.

5. GOTTSUNDAS SOCIOTOPPKARTA

6. VAD HÄNDER SEN?

VEM LÄSER EN SOCIOTOPUNDERSÖKNING? | En genomgående känsla jag fått när jag talat med verksamma landskapsarkitekter, planerare och andra som har beröringspunkter med utvecklingen av utemiljöer, grönytor och liknande, är en viss skepsis mot metoden. Kommentarer som att – *det vore ju intressant att veta om undersökningen verkligen lett till något*, får mig att tro att de som berörs av undersökningen och skulle vara de som läser den inte har så stort förtroende för undersökningen. Kopplingen mellan det som görs synligt i en sociotopundersökning och efterföljande planering och projektering är något jag försökt undersöka. Jag frågade Hilde Klasson, som är samordnare för stadsdelsutveckling Gottsunda, ifall man skönja några specifika ”fysiska” resultat av rapporten i planeringen och i så fall vilka? Vilka tjänstemän (eller andra) använder rapporten och hur uppföljningen ser ut.

–”Centrumomdaningen, Treklängen och torgbildning mellan skolorna som planeras, UppsalahemAB:s planer på radhus i Stenhammarsområdet, placeringen av konstgräsplanen, utvecklingen av Gipen är exempel. Gatukontoret, fritids och naturkontoret har använt den. Uppsalahem och Uppsala kommuns fastighetsbolag likaså. jag använder den också. Frågan har väckt om uppföljning, revidering, men än är det för tidigt, först bör ju de åtgärder som planeras genomföras.”

”Vad händer sen” pågår ju som bäst i planeringen och verkställandet av många saker. Dessutom pågår det ett arbete med att ta fram en strukturplan över området i stort, att se hur ny bebyggelse ska komma till, inte bara Uppsalahems satsning. de ska för övrigt ta fram en utvecklingsplan över beståndet i Gottsunda och även här kommer sociotopen att användas. Så som sagt, det är lite tidigt att fråga sig vad som händer.”

